

FRÚ RAGNHEIÐUR

SKAÐAMINNKUN SPARAR SAMFÉLAGINU MIKLA FJÁRMUNI

Helga Ólafs skrifar

„FYRIR MÉR eru launin fyrir vinnuna þau að hitta skjólstæðinga sem hafa náð sér á strík eftir áralanga neyslu,“ segir Aðalsteinn Baldursson hjúkrunarfræðingur, en hann hefur verið sjálfboðaliði í skaðaminnkunarverkefninu Frú Ragnheiði, eða Frúnni eins og hún er kölluð, frá því fljótlega eftir að verkefnið hófst. Að meðaltali leita 11 manns til Frúarinnar á hverri vakt sem er sex daga vikunnar frá klukkan sex til að ganga tíu á kvöldin. Ástæðurnar geta verið margvíslegar en fólkið á það sameiginlegt að vera jaðarsett á einn eða annan hátt og

AÐALSTEINN BALDURSSON

meirihluti fólksins á við vímuefnavanda að stríða. Sumir fá vítamín og lýsi á meðan aðrir þurfa einfaldlega að fá lánuð eyru til að hlusta á sig í smá stund að sögn Aðalsteins.

Meginmarkmið verkefnisins er að draga úr sýkingum og útbreiðslu á HIV og lifrabólgu C með því að auðvelda aðgengi að sárameðferð, hreinum sprautubúnaði og fræðslu meðal jaðarhópa í samfélaginu. Fólki er einnig veitt fræðslu um öruggari sprautunotkun og stungustaði til að draga úr áhættunni sem fylgir því að sprauta vímuefnum í æð. Þjónusta Frú Ragnheiðar var upphaflega í

stóru hjólhýsi en fljótlega fengu aðstandendur Frúarinnar gamlan sjúkrahúsi sem var innréttaður þannig að þeim er kleift að veita meiri heilbrigðisþjónustu, t.a.m. umbúðaskipti og sárþjónustu. Ef grunur leikur á sýkingu er sjúklingunum vísað í frekari meðferð á heilsugæslu eða á bráðamóttöku. Vonir standa til að bæta þjónustuna í samstarfi við Landspítalann með því að t.d. geta gefið sýklalyf til að bregðast strax við sýkingum. Auk þess að eiga skaðaminnkunarsamtal við skjólstæðinga Frúarinnar er lagt upp úr því að eiga eitthvað matarkyns í bílnum. Flestir skjólstæðingarnir eiga ekki mikla peninga og aleiga margra þeirra er í fórum þeirra og hafa margir lagt verkefninu lið með matargjöfum og hlýjum fatnaði, t.d. lopavettlingum, sokkum, drykkjum og næringarstögum.

Ósýnileg andlit á blaði

Aðspurður um hvernig gangi að manna hverja vakt segir Aðalsteinn að það sé ákveðið lúxusvandamál. Mikill áhugi er fyrir verkefninu og því hefur gengið vel að fá fólk til liðs við það. Stærsti einstaki faghópur sjálfboðaliða eru hjúkrunarfræðingar en einnig eru í

hópnum læknar, félagsráðgjafar, hjúkrunarfræðinemar og aðrir reynslumiklir einstaklingar ásamt bílstjórum. Eini fasti starfsmaðurinn er Svala Jóhannesdóttir sem er verkefnisstýra hjá Reykjavíkurdæld Rauða krossins. Sjálfboðaliðar fara á 10 klukkustunda námskeið um hugmyndafræði skaðaminnkunar og hvernig þeir nálgast skjólstæðingana. „Fólk kemur á eigin forsendum og því er bannað að tala um meðferð eða slíkt að fyrra bragði. Það finnur að það er velkomið hvort sem það er í neyslu eða ekki. Það er viðhorfið sem við höfum tileinkað okkur.“

„Fólk kemur á eigin forsendum og því er bannað að tala um meðferð eða slíkt að fyrra bragði. Það finnur að það er velkomið hvort sem það er í neyslu eða ekki. Það er viðhorfið sem við höfum tileinkað okkur.“

sem við höfum tileinkað okkur. Ef viðkomandi vill aftur á móti ræða við okkur tökum við samtalið,“ segir Aðalsteinn og bætir við: „Fólkið veit að trúnaðurinn er alger hjá okkur.“ Hluti af trúnaði við skjólstæðingana er að þeir þurfa ekki að gefa upp eigið nafn. Fæðingarár þeirra er skráð og það nafn sem þeir kjósa að nota. Aðalsteinn segir þessar forsendur vera hluta af þeim trúnaði. „Fólk væri tregara að leita til okkar ef það þyrfti að gefa upp fullt nafn og kennitölu. Það skiptir öllu til að ávinna sér traust þessara einstaklinga að þeir séu ósýnileg andlit á blaði.“

Aðalsteinn segir að verkefnið hafi stundum verið gagnrýnt á þeim forsendum að verið sé að stuðla að neyslu með því að gefa nálar. Það sé ekki rétt. „Við erum ekki að stuðla að neyslu heldur erum við að tryggja öryggi þeirra sem sprauta vímuefnum í æð. Ef fólk hefur ekki aðgang að hreinum nálum notar það búnað frá öðrum. Við drögum verulega úr skaða sem þessu gæti fylgt. Það sem skiptir einnig miklu máli gagnvart samfélaginu er að fleiri skila óhreinum búnaði, sem við förgum, í stað þess að henda honum úti á víðavangi því það skapar öðrum hættu. Ávinningurinn sést því miður ekki svart á hvítu en skaðaminnkun sparar samfélaginu mikla fjármuni.“

Hann segir starfið hjá Frúnni vera afar gefandi. Skjólstæðingarnir eru jaðarsettir í samfélaginu og þeir þekki vel til fordóma. „Það er alltaf horft á fíkilinn en ekki einstaklinginn og þar af leiðandi fær hann oft lakari þjónustu. Í það minnsta er það reynsla margra okkar skjólstæðinga. Viðhorfið er stundum það slæmt að þeir geta ekki hugsað sér að leita sér aðstoðar. Það er búið að heyra frá svo mörgum að það eigi sér ekki viðreisnar von, sé aumingjar sem ekkert geti, og fer að lokum að trúa því sjálf. Þetta viðhorf breytist ekki nema með fræðslu,“ segir Aðalsteinn. „Það eiga sér allir viðreisnar von. Ég þekki dæmi til þess í starfi mínu hjá Frúnni.“

